- Verilerin bilgisayar hafızasında tutulduğu fiziki alan adres olarak tanımlanabilir.
- Adres, hem donanımla hem de yazılımla ile ilişkilidir.
 Donanımsal açıdan adres bellekte yer gösteren bir sayıdan ibarettir.
- Mikroişlemci bellekte bir bölgeye ancak o bölgenin adres bilgisiyle ancak erişebilir.
- Fiziki olarak bilgilerin yerleşimi işlemciden işlemciye göre değişiklik göstermektedir. Verilerin 0000 adresinden artan sırayla yerleştirilmesine doğrusal adresleme denir.
- Bazı işlemciler ise bu yerleşim hafızanın en üst kısmından (FFFF adresinden) aşağı doğru olmaktadır.

- Nesnelerin adresleri, sistemlerin çoğunda, derleyici ve programı yükleyen işletim sistemi tarafından ortaklaşa olarak belirlenir.
- Nesnelerin adresleri program yüklenmeden önce kesin olarak bilinemez ve programcı tarafından da önceden tespit edilemez.
- Programı yazan yada kullanan, nesnelerin adreslerini ancak programın çalışması esnasında (run time) görebilir.

- C++ 'da oluşturduğumuz her tip hafızada belirli byte boyutunda yer kaplar.
 - 32 bit işlemcili bilgisayarlarda;

```
char = 1 byte
int = 4 byte
float = 4 byte
double = 8 byte
```

- 64 bit sistemlerde ise, değerler iki katı olarak değişir.
- Pointerlar ise tipe bakmaksızın her zaman;
 - 32 bit sistemlerde 4 byte,
 - 64 bit sistemlerde 8 byte yer kaplar.
- Kısaca; bir integer değişkenin hafızada integer değeri, ya da bir double değişkenin ondalıklı sayı tutması gibi pointer da adres değeri tutan bir değişken olarak tanımlayabiliriz.

Pointers

Bellekte kapladığı alan

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main()
    int i:
    double d:
                                           double d
                                                     = 8 byte
    float f:
                                           float f
                                                     = 4 byte
    char c:
                                                     = 1 byte
                                           char c
    int *pi;
                                                     = 4 byte
                                           int pi
    double *pd;
                                           double pd = 4 byte
    float *pf;
                                                     = 4 byte
                                           float pf
    char *pc;
                                           char pc
    cout << "int i = " << sizeof(i) << " byte" << endl;</pre>
    cout << "double d = " << sizeof(d) << " byte" << endl;</pre>
    cout << "float f = " << sizeof(f) << " byte" << endl;</pre>
                        = " << sizeof(c) << " byte" << endl;
    cout << "char c
    cout << endl;
    cout << "int pi = " << sizeof(pi) << " byte" << endl;</pre>
    cout << "double pd = " << sizeof(pd)<< " byte" << endl;</pre>
    cout << "float pf = " << sizeof(pf) << " byte" << endl;</pre>
    cout << "char pc = " << sizeof(pc) << " byte" << endl;</pre>
```

 Her değişkenin tipi, adı, değeri ve bellekte bulunduğu bir <u>adres</u>i olduğunu biliyoruz. <u>Pointer ise bu yerin yani bellek</u> <u>alanındaki yerin adresinin saklandığı değişken türüdür.</u>

Örnek Verirsek;

```
okul_no = 453 değişkeni için;
```

Tipi = int

Adi = okul_no

Değeri = 453

Adresi = 1005

1-A dersliğine ait 1005 adresindeki sıra yeri sabittir. Derse değişik öğrencilerin gelmesi durumunda değişen sadece öğrenci numaralarıdır.

1-A DERSLİĞİ 1001. 123 1011, 789 1021, 823 1002, 752 1012, 111 1022, 901 1003, 696 1013, 222 1023, 903 1024, 907 1004, 678 1014, 333 1005, **453** 1015, bos 1025, boş 1006, 287 1016, 899 1026, boş 1007, 900 1027, 278 1017, 890 1008, 876 1028, boş 1018, bos 1029, boş 1009, boş 1019, bos 1010, boş 1020, boş 1030, boş

Referans Operatörü

- Pointerlara, veriler değil de, o verilerin bellekte saklı olduğu bellek gözlerinin başlangıç adresleri atanır. Bir pointer, diğer değişkenler gibi, sayısal bir değişkendir. Bu sebeple kullanılmadan önde program içinde bildirilmelidir
- Pointerlar konusunda bilmemiz gereken 2 adet önemli operatör vardır. Bunlar;
 - Reference & ve (Referans Operatörü)
 - Dereference operatörleridir. (Referanstan Ayırmak)
- Pointerlar tek başlarına çalışamazlar ve değer alamazlar bunun için başka bir değişkeni referans almak zorundadırlar.

Referans Operatörü

Referans operatörü (&) önüne geldiği değişkenin hafızada saklandığı yeri yani adresini gösterir.

```
int *b;
int okul_no=453;
b=&okul_no;  //1005 !!!dikkat b atanırken * yok.
```

- Burada b isimli işaretçi okul_no isimli değişkeni referans olarak almaktadır ve "b eşittir okul_no'nun adresi" diyebilmekteyiz.
 - Diğer bir deyişle, b değişkeni integer tipindeki herhangi bir değişkenin adresini tutabilecek olan bir işaretçidir.
- Ayrıca b değişkenine okul_no nun bellek adresini atayabilmemiz için b yi int *b şeklinde yani integer pointer olarak tanımlıyoruz.
- b=&okul_no işleminde b'ye okul_no değişkenin referans değerinin (yani adresi) atanması için * işareti koyulmamıştır. Bu diğer değişkenlerde (int, char v.b.) yapılan işlemin bir benzeridir.

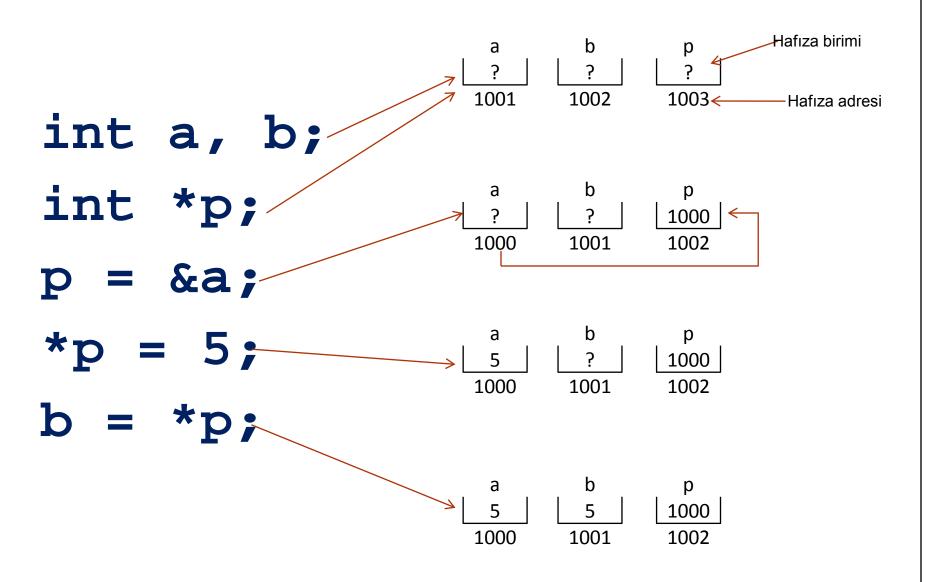
Bir pointer aşağıdaki gibi tanımlanır;

```
<Değişken Türü> *<Değişken Adı>
```

Değişken Türü: int, double, char, string olabilir.

- * işaretinin iki kullanım amacı vardır.
 - Eğer tanıtım aşamasında değişkenin önüne getirilirse o değişkenin pointer olduğu belirtilir.
 - Eğer kod içerisinde bir işaretçi değişkenin önüne getirilirse o değişkende kayıtlı adres üzerindeki değerigösterir.

Değişken Adı: c++ da geçerli herhangi bir değişken ismi.


```
#include <iostream>
                                                 = 0 \times 28 ff 0 c
#include <iomanip>
using namespace std;
                                                &a = 0 \times 28 ff 0 c
                                                &b = 0 \times 28ff08
int main()
                                                Process returned 0 (0x0)
                                                                             execution time : 0.075 s
 int a = 25;
                                                Press any key to continue.
int b = a;
int *c= &a:
cout<<"a = \
             "<<a<<endl;</pre>
cout << "b = " << b << end1
cout << "c = "<< c < endl;
cout << endl << endl;
cout << "&a = "<< &a << end);
cout << "&b = "<< &b << endl;
cout << "&c = "<< &c << endl:
    return 0;
Değişken Adı:
Adrese Kayıtlı Değerler
Adresler:
                               0x28ff00
                                              0x28ff04
                                                             0x28ff08
                                                                            0x28ff0c
                                                                                          0x28ff0e
```

```
int *b;
                                Atanmamış adrese
int okul no=453;
                                çağrı yapılıyor.
b=&okul no;
cout << b //1005
                                Adrese atama
cout << *b //453
                                yapılıp tekrar
                                çağrılıyor.
Bu durumda;
cout << *okul no << endl; //HATA
cout << *&okul_no << endl; //453</pre>
cout << &*okul_no << endl; //HATA</pre>
cout << &okul_no << endl; //1005
```

Atanan adres çağrılıyor.

```
int okul_no;
int *b;
okul_no =453;
b=&okul_no;
*b=500;
cout <<okul_no; //500</pre>
```

burada 454 numraralı öğrencinin oturduğu sıranın adresi b değişkenine & referans operatörüyle aktarılıyor. b değişkeni ne 454 nolu öğrencinin oturduğu adres atanıyor. Daha sonra dereference (*b=500) ile 453 nolu öğrenci bu sıradan kaldırılarak yerine 500 nolu öğrenci oturtuluyor. Artık okul no=500 oldu.

 Pointer tipindeki değiskenler, aynı tipte veriyi gösteriyorsa kendi aralarında atama islemi yapılabilir.

```
int x = 99;
int *p1, *p2;
p1 = &x;
p2 = p1;
```

 Farkli tip veri gösteren pointerlar da atama islemi yapılabilir ancak tip çevrimi yapılması gerekir.

- Bir integer pointer'ına integer değerler, bir char pointer'ına char değerleri atayabiliyoduk. Void türünde bir pointer'a atama nasıl yapılır?
- Ayrıca bir float pointer üzerinde yürüyebiliyorduk veya bu pointer'ı başka bir float pointer ile kıyaslayabiliyorduk. Bu işlemleri void pointer üzerinde yapamayız fakat void pointer'ın en önemli faydası dilin esnekliğini artırmasıdır. Bir void pointer'a değişken tipi ne olursa olsun istediğimiz başka bir pointer'ı atayabiliriz.
- Void pointer, üzerinde herhangi bir aritmetik işlem yapamayı
 ve indeksleyemeyiz, sadece <u>casting</u> (farklı tiplerdeki iki
 değişkeni birbirine atamak için kullanılan metottur)
 işlemlerini gerçekleştirmek için kullandığımız pointer türüdür.

```
#include<iostream>
using namespace std;
main()
   int *iP, i=0;
    float *fP, f=0.9999;
    double *dP, d=0.99999999999;
    char *cP, c=99;
    string *sP, s("bu bir string");
    void *vP:
    iP=\&i; fP=\&f; dP=\&d; cP=\&c; sP=\&s;
    vP=iP; cout << vP << endl;
    vP=&iP; cout << vP << endl;
    vP=fP; cout << vP << endl;
    vP=&fP; cout << vP << endl;
    vP=dP; cout << vP << endl;
    vP=&dP; cout << vP << endl;
    vP=cP; cout << vP << endl;</pre>
    vP=&cP; cout << vP << endl;
    vP=sP; cout << vP << endl;
    vP=&sP; cout << vP << endl;}</pre>
```

ÖRNEK Tip Dönüştürme

```
#include <iostream>
using namespace std;
main()
 double d = 1213;
 int *i:
 i=(int *)&d; //tip dönüştürülüyor.
                                       = 0 \times 22 ff 30
 cout << " d = " << d << endl:</pre>
                                       = 0x22ff30
 cout << " &d = " << &d << endl:
 cout << " i = " << i << endl:
                                    *(double * )i = 1213
 cout << " *i = " << *i << endl:
 cout << " *(double * )i = " << *(double *)i << endl;
 //tip dönüştürüldü aksi halde sonuç son satır için O dır.
```

ÖRNEK

```
#include <iostream>
using namespace std;
int main()
  int x = 99;
                              0x22ff34
                              0x22ff34
  int *p1, *p2;
 p1 = &x;
                          &x= 0x22ff34
 p2 = p1;
        cout << "*p1= " << *p1 << endl;
        cout << "*p2= " << *p2 << endl;
        cout << " p1= " << p1 << endl;
        cout << " p2= " << p2 << endl;
        cout << " x= " << x << endl;
        cout << " &x= " << &x << endl;
```

Pointer Aritmetiği

- Pointer üzerinde yapılabilecek iki tip aritmetik islem vardır:
 - 1. Toplama
 - 2. Çıkarma.
- Ancak eklenecek yada çıkartılacak değer tamsayı olmalıdır
- Pointer değişkenin değeri 1 arttırıldığı zaman değişken bir sonraki veri bloğunu işaret eder. Değişkenin alacağı yeni değer pointer değişkenin ne tip bir veri bloğunu işaret ettiğine bağlıdır.
- Bir pointer her artırıldığında, hafızada aynı tipteki bir sonraki değeri, azaltıldığında ise hafızada aynı tipteki bir önceki değeri gösterir.

Pointer Aritmetiği

```
#include<iostream>
                            sizeof()'da *iP1 veya *iP2 şeklinde
using namespace std;
                            ederek yollanırsa int yada double
                            değişkeninin kapladığı alanı verir.
main()
                            Aşağıdaki gibi iP1 ve iP2 şeklinde
                            yollanırsa adresin kapladığı alanı
int *iP1, i;
iP1 = \&i;
                            verir
                            sizeof(*iP1)=4 sizeof(*iP2)=8
double *iP2, j;
                            sizeof(iP1) = 4 sizeof(ip2) = 4
iP2 = &j;
    cout << "i=" << sizeof(i) \ << " byte" \ << endl;
    cout << "iP1=" << sizeof(iP1) << " by/te" << endl;
    cout << "iP1=" << iP1 << endl;
    iP1++;
    cout << "iP1=" << iP1 << endl;
    cout <<"\n\n";
    cout << "j=" << sizeof(j) << //> byte" << endl;
    cout << "iP2=" << sizeof(iP2) << " byte" << endl;
    cout << "iP2=" << iP2 << endl;
    iP2++;
    cout << "iP2=" << iP2 << endl;
```

Pointer Aritmetiği

 Pointerlar ile tamsayı değerleri kullanılarak da islem yapılabilir.

```
a1 = a1 + 8;
```

- a1, ilk değerden sonraki aynı tipteki 8. değeri gösterir.
- Pointerlar da diğer değiskenler gibi değiskenler gibi karsılastırılabilir.

```
if (a1 < b1)
cout << "a1 hafizada daha az yer kaplar.");</pre>
```

 Pointerlar arası karsılastırmalar genelde aynı yapı içerisinde hafıza adreslerini gösteriyorsa kullanılır. Örneğin pointer bir dizi gösteriyorsa.

Elemanları pointer'lardan oluşan pointer dizileri denir.

p değişkeni 4 byte x 10 = 40 byte hafızada yer kaplar.

- C/C++ dillerinde pointerlar ve diziler birbirinin yerine kullanılabilir
- Pointerlar dizi elemanlarının işlemlerinde kullanılabilir.

```
int dizi[5];
int *ptr_dizi=NULL;
ptr_dizi=dizi; //veya ptr_dizi=&dizi[0];
```

4 numaralı elemana 2 değerini aktarmak istersek:

```
dizi[4]=2; //veya *(ptr_dizi+4)=2;
```

 Statik değiskenler ve diziler için programın ilk çalısma anında bellekte yer ayrılır ve bu yer program bitine kadar bırakılmaz.

```
char kelime[100];
```

Bu şekilde statik dizi kullanmanın sakıncaları vardır.

- Pointerlar bellekte kaplanacak yerin derleme aşamasında değil çalısma sırasında belirlenmesini sağlar. Bu sekilde kullanılan değiskenlere <u>dinamik değişken</u> denir.
- <u>new</u> ve <u>delete</u> operatörleri ile C++ dinamik dizi oluşturulabilir.
- Dinamik dizi olusturmak için <u>new</u> operatörü kullanılır.

```
new <veri_tipi> [eleman_sayisi]
int *odenen;
odenen = new int [10]
odenen adında 10 elemanlı bir int dizi oluşturur.
```

 Olusturulan diziyi silmek ve dizinin kullandığı bellek alanını serbest bırakmak için ise <u>delete</u> operatörü kullanılır.

```
delete odenen;
```

```
#include <iostream>
using namespace std;
main()
const char *cC=new char[10];
cC="Ankara";
cout << cC[2] << endl;
int *nN;
    nN = new int [10];
                         -- 0 da verilebilir
    nN[0]=5;
    nN[1]=5;
    nN[2]=7;
    nN[3]=5;
cout << nN[2] << endl;
delete cC, nN;
```

```
#include <iostream>
using namespace std;
main()
    int b[5] = \{11, 22, 33, 44, 55\};
                                            Eleman &b[1]=\star(b+1)-> 22
    const int *bP;
                                            Eleman &b[2]=bP+2 \rightarrow 0x28ff00
                                            Eleman b[3]=*(bP+3)-> 44
Eleman &b[4]=bP[4] -> 55
    bP=b; // bP=&b[0]; qibi.
    cout <<"1. Eleman b[0]=*bP \rightarrow " << *bP << endl;
    cout <<"2. Eleman &b[1]=*(b+1)-> " << *(b+1) << endl;
    cout <<"3. Eleman &b[2]=bP+2 -> " << bP+2 << endl;
    cout <<"4. Eleman b[3]=*(bP+3)-> " << *(bP+3) << endl;
    cout <<"5. Eleman &b[4]=bP[4] -> " << bP[4] << endl;
```

```
#include <iostream>
using namespace std;
main()
    int b[4][5] = \{\{1, 2, 3, 4, 5\},
                   \{6,7,8,9,10\},
                   \{11, 12, 13, 14, 15\},\
                   {16,17,18,19,20}};
    cout << *(\&b[0][0])+16 << endl;
    //b matrisinin 16. elemanı =17 dir.
```

Pointer değişken aracılığı ile dizi üzerinde dolaşılması.

```
#include <iostream>
                                                                   arrav[1]=22
                                                                   array[2]=33
using namespace std;
                                                                   array[3]=44
                                                                   Pointer degisken araciligiyla dizi uzerinde dolasilmasi.
                                                                   &array=0x28fef4
main()
                                                                    kpInt =0x28fef0
∃ {
                                                                   (pInt+1)=22 &pInt[1]=0x28fef8
                                                                    <\pInt+2>=33 &pInt[2]=0x28fefc
                                                                    (pInt+3)=44 &pInt[3]=0x28ff00
 int array[5] = \{11, 22, 33, 44, 55\};
                                                                   *(vInt+4)=55 &pInt[4]=0x28ff04
int *pInt = array;
                                                                   Array 20 byte yer kaplar.
                                                                   pInt 4 byte yer kaplar.
 for (int i = 0; i < 5; i++)
     cout << "array[" << i << "]=" << array[i] << endl;
     cout << "Pointer degisken araciligiyla dizi uzerinde dolasilmasi." << endl;</pre>
     cout << "&array=" << &array<<endl;</pre>
     cout << "&pInt =" << &pInt<<endl;</pre>
     cout << endl:
     for (int i = 0; i < 5; i++)
          cout << "*(pInt+" << i <<")=" << *(pInt + i) << " &pInt["<<i<<"]=" << &pInt[i]<< endl;
     cout << endl;
     cout << "Array " << sizeof(array) << " byte yer kaplar."<< endl;</pre>
     cout << "pInt " << sizeof(pInt) << " byte yer kaplar."<< endl;</pre>
```

Pointerin Pointeri

- Şu ana dek incelediğimiz tüm pointerlar bir değişkene yada bir sabite işaret ediyordu. Yani bir değişken yada sabitin adresini içeriyordu.
- Bir pointerın bir başka pointere işaret etmesi mümkündür.
 Bu durumdaki pointerların başında ** işleci getirilir.
 Örneğin, **p1 pointerı bu tür bir pointerdır.
- Pointer tanımında * işlecinin sayısal olarak sınırı yoktur ancak bu tür tanımlar işi karıştıracağından sayısının belirlenmesi konusunda yazılımdaki amaç dikkate alınmalıdır.

```
.... (***)- > Pointerin Pointeri (**) -> Pointer (*) -> Değişken (p1)
```

Pointerin Pointeri

```
#include <iostream>
using namespace std;
main()
∃ {
    float *a, **b, c;
    a=&c;
    b=&a;
    **b=3.1416;
    cout <<" c= " << c << endl;
    cout <<" *a= " << *a << endl;
    cout <<" **b= " << **b << endl;
    cout <<" c= " << &c << endl;
    cout <<" *&a= " << *&a << endl;
    cout <<" *&b= " << *&b << endl;
    cout. <<"**&b= " << **&b << endl;
```

- Bir fonksiyon tanımlanırken, parametreleri pointer olabileceği gibi, fonksiyon tipi de pointer olabilir.
- Fonksiyonlara değişik şekillerde parametre geçilebilir.
 Bunlar; değer geçilerek (Call By Value), referans parametreleri ile ve pointer parametreler ile referans geçerek.
- Parametresi pointer olan fonksiyonlar şağıdaki gibi tanımlanabilir;

```
int fonk1(int *sayi)
```

Pointer tipinde referans geçilmesi ve değer geçerek parametre yollama yöntemi ile arasındaki fark aşağıdaki programda gösterilmiştir.

```
#include <iostream>
using namespace std;
void DegerIleCagirma(int parametre)
{ parametre = 8;}
void PointerReferansIleCagirma(int *parametre)
{ *parametre = 8;}
main()
                                                      DegerIleCagirma(i) fonksiyonundan sonra i = 100
PointerRefreransIleCagirma(i) fonksiyonundan sonra i =
     int i=100;
     cout << "i = " << i << endl;
     DegerIleCagirma(i);
    cout << "DegerIleCagirma(i) fonksiyonundan sonra i = " << i<< endl;</pre>
     PointerReferansIleCagirma(&i);
     cout << "PointerRefreransIleCagirma(i) fonksiyonundan sonra i = " << i << endl;</pre>
```

- Tipi pointer olan fonksiyon kendisini çağırana bir adres gönderir. Bu tip uygulamalar özellikle kelime dizilerinde sık kullanılır.
- Fonksiyona İşaret Eden Pointerlar;
 - Bir fonksiyona isaret ederler,

int (*fonk1) (int);

- Fonksiyon pointer'ı, bir fonksiyona parametre olabilir,
- Fonksiyon pointer'ı bir fonksiyondan geri döndürülebilir,
- Baska bir fonksiyon pointer'ına atanabilir.

```
// int parametresi alan ve int döndüren bir fonksiyon
pointeri.
int *fonk2(int,int);
// iki adet int parametre alan ve int pointeri döndüren
fonksiyon pointeri.
```

int parametresi alan ve int döndüren bir <u>fonksiyon</u> <u>pointeri.</u>

```
#include <iostream>
                            kareal ve kubal
using namespace std;
int kareAl (int x) {
                            fonksiyonunun
return x*x;
                            ve başlangıç adresi
                            islem fonksiyon
int kubAl (int x) {
return x*x*x;
                            pointerina ataniyor
main(){
int (*islem)(int);
int sayi, secim;
cout<<"\nSayiyi gi/riniz:";cin>>sayi;
cout<<" karesi icin (1/), kup icin (2) ";
cin>>secim;
                            Seçilen fonksiyon
if (secim == 1)
    islem = kareAl
                            çalıştırılıyor.
else if(secim==2)
    islem = kubAl;
else{
cout<<"Yanlis secim\n"
cout<<"Sonuç ="<<islem(sayi);</pre>
```